

Інтелектуальна власність

Шифр та назва спеціальності

G20 – Видавництво та поліграфія

Спеціалізація

–

Освітня програма

Сучасні технології у видавництві та медіаіндустрії

Рівень освіти

Другий (магістерський)

Семестр

1

Інститут

ННІ комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Кафедра

Управління проєктами в інформаційних технологіях (323)

Тип дисципліни

Обов'язкова ,

Форма навчання

Денна

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Шуба Ірина Володимирівна

iryna.shuba@khpi.edu.ua

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри управління проєктами в інформаційних технологіях, патентний повірений України №583

Авторка та співавторка понад 50 наукових та методичних публікацій.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна «Інтелектуальна власність» спрямована на формування у здобувачів магістерського рівня знань про правові та економічні аспекти створення, набуття, управління й захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності як результатів творчої та інноваційної діяльності. Курс передбачає ознайомлення з сучасними підходами до правової охорони, роллю інтелектуальної власності в економічному та культурному розвитку суспільства, а також розвиток практичних умінь щодо застосування механізмів захисту і комерціалізації прав у професійній діяльності

Мета та цілі дисципліни

Метою та цілями дисципліни є формування у студентів системи знань і практичних навичок у сфері інтелектуальної власності, зокрема правових та економічних аспектів створення, набуття, використання й захисту прав на результати інтелектуальної діяльності. Особлива увага приділяється розумінню ролі інтелектуальної власності в економічному та культурному розвитку суспільства, а також формуванню вмінь застосовувати здобуті знання у професійній діяльності для регулювання правовідносин та ефективного захисту прав інтелектуальної власності.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК 2. Здатність критично осмислювати проблеми видавництва і поліграфії та на межі галузей знань, а також перспективних напрямів розвитку галузі.

СК 4. Здатність організовувати експлуатацію технічних та програмних засобів видавничого опрацювання інформації, матеріалів, аналізувати та оцінювати можливості адаптації технологічних комплексів для ефективного використання під час підготовки усіх видів продукції видавництва та поліграфії у конкретній виробничій системі

СК 5. Здатність розробляти та впроваджувати нові технологічні процеси, зокрема ресурсо- та енергозберігаючі технології, та види продукції у сфері видавництва та поліграфії, здійснювати оптимізацію виробничих процесів відповідно до поставлених вимог.

СК 6. Здатність організовувати діяльність та ефективно керувати установами/підрозділами у сфері видавництва та поліграфії.

СК 7. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти для досліджень у сфері видавництва та поліграфії, а також забезпечення якості продукції.

СК 8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері видавництва і поліграфії та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів..

Результати навчання

РН 5. Розробляти та виконувати проекти видавничо-поліграфічного виробництва та систем їх інженерно-технічного забезпечення з врахуванням інженерних, правових, економічних, екологічних та соціальних аспектів, здійснювати їх інформаційне та методичне забезпечення.

РН 6. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері видавництва та поліграфії, організовувати та вдосконалювати діяльність видавничо-поліграфічних виробництв, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість, та розраховувати техніко-економічну ефективність виробництва.

РН 7. Здійснювати комп'ютерне проектування окремих складових технологічного процесу.

РН 8 Розробляти і впроваджувати ефективні технології, розробляти інструкції та технологічні регламенти на випуск продукції видавництва та поліграфії.

РН 12. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 13. Використовувати у практичній діяльності знання вітчизняного та міжнародного законодавства щодо захисту та збереження авторських прав при виготовленні друкованих та електронних видань, пакувань, мультимедійних інформаційних продуктів та інших видів виробів видавництва й поліграфії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні роботи - 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з дисципліни «Правознавство», «Основи наукових досліджень».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. Застосовуються активні форми проведення занять: лекція, лекція-діалог, лекційне опитування, співбесіда, консультація. На заняттях використовується компетентнісний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій, та інструментів штучного інтелекту при вивченні інтелектуальної власності.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Вступ до інтелектуальної власності Огляд основ права інтелектуальної власності, а саме поняття права інтелектуальної власності; об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності; становлення системи правової охорони інтелектуальної власності; місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави; система законодавства України у сфері ІВ.	2
Тема 2. Право промислової власності. Винаходи та корисні моделі та промислові зразки Знайомство з особливостями правової охорони винаходів та корисних моделей критеріями їх охороноздатності, строками охорони на дані об'єкти ІВ, службові винаходи та процедура набуття прав в Україні та міжнародна охорона. Знайомство з особливостями правової охорони промислових зразків критеріями їх охороноздатності, строк охорони на промислові зразки, та процедура набуття прав в Україні та міжнародна охорона.	2
Тема 3. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників господарського обороту. Торговельні марки Огляд функції та основних понять засобів учасників господарського обороту. Вивчення особливостей правової охорони торговельних марок; термін дії майнових прав інтелектуальної власності на торговельні марки; процедура державної реєстрації прав на торговельні марки та міжнародна охорона прав на торговельні марки.	2
Тема 4. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників господарського обороту. Географічні зазначення Вивчення особливостей правової охорони географічних зазначень; термін дії майнових прав інтелектуальної власності на географічні зазначення; процедура державної реєстрації прав на географічні зазначення та міжнародна охорона прав на торговельні марки.	2
Тема 5. Право інтелектуальної власності на "нетрадиційні" об'єкти інтелектуальної власності Ознайомлення з особливостями набуття прав на сорти рослин, породи тварин; охорона компонувань напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції, захист комерційної таємниці та охорона прав на наукові відкриття.	2
Тема 6. Авторське право та суміжні права Вивчення основних понять авторського права види об'єктів авторського права та особливості їх охорони; службові твори та твори створені на замовлення; процедура державної реєстрації авторського права на твір. Огляд способів використання та варіанти вільного використання об'єктів авторського права. Ознайомлення з колективним управління майновими правами на об'єкти авторського права. Вивчення основних поняття та видів об'єктів суміжних прав і особливості їх охорони.	2

Тема 7. Розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності 2

Огляд способів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності (види, особливості, учасники процесу комерціалізації тощо). Ознайомлення з ліцензійною формою розпорядження правами ІВ, зокрема ліцензійні договори, ціна ліцензії, франчайзинг тощо.

Тема 8. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності 2

Ознайомлення із способами порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності та формами і способами захисту прав. Вивчення видів відповідальності за порушення права інтелектуальної власності. Огляд недобросовісної конкуренції як способу порушення права інтелектуальної власності.

Загальна кількість годин 16

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять

Кількість
годин

Вагові
коефіцієнти a_i

Тема 1. Роль інтелектуальної власності в економічному та культурному розвитку суспільства

2

–

Аналіз кейсів, що демонструють значення створення об'єктів інтелектуальної власності як рушіїв економічного зростання та культурного поступу; розгляд необхідності забезпечення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності та розвитку навичок їх ефективної комерціалізації.

Тема 2. Особливості набуття прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки

2

–

Ознайомлення з матеріалами заявки для отримання охоронного документу та заповнення заявки.

Тема 3. Особливості набуття прав на торговельні марки

2

–

Ознайомлення з матеріалами заявки для отримання охоронного документу та заповнення заявки.

Тема 4. Комерційна таємниця як об'єкт захисту прав

2

–

Ознайомлення з видами інформації, яка може бути комерційною таємницею та розробка договору про нерозголошення (NDA)

Тема 5. Використання об'єктів авторського права

2

–

Розгляд способів використання об'єктів авторського права та способів вільного використання на прикладі ситуативних кейсів.

Тема 6. Ліцензування як форма розпорядження правами ІВ

2

–

Складання ліцензійного договору та розрахунок вартості майнових прав на власний об'єкт інтелектуальної власності.

Тема 7. Неюрисдикційна форма захисту – медіація

2

–

Розгляд особливості реалізації неюрисдикційної форми захисту медіація при захисті права інтелектуальної власності.

Тема 8. Реалізація прав ІВ у мережі Інтернет, угода користувача

2

–

Ознайомлення з угодами користувачів різних ресурсів та складання власної угоди користувача для власного продукту.

Загальна кількість годин

16

$\sum_{i=1}^n a_i = 0$

Лабораторні заняття

Лабораторні заняття в рамках дисципліни не передбачені

Контрольні роботи

Комплексний тест з інтелектуальної власності	Вагові коефіцієнти b
Тема. Інтелектуальна власність в професійному та особистому житті здобувачів.	1
Загальна кількість годин	$\sum_{i=1}^n b_i = 1$

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності Вивчити основні міжнародні угоди (Паризька конвенція, Бернська конвенція, Угода ТРІПС, договори ВОІВ), їх значення для гармонізації правової охорони інтелектуальної власності.	4
Тема 2. Інтелектуальна власність у сфері наукової діяльності та освіти Розглянути особливості охорони прав на результати наукових досліджень, питання академічної доброчесності, плагіату та авторських прав у навчальному процесі.	4
Тема 3. Інтелектуальна власність у сфері стартапів та інноваційного підприємництва Вивчити роль прав інтелектуальної власності у створенні та розвитку стартапів, питання залучення інвестицій та комерціалізації інноваційних ідей.	4
Тема 4. Судова практика у сфері інтелектуальної власності Ознайомитися з прикладами рішень українських та міжнародних судів у справах, що стосуються порушення прав ІВ, і проаналізувати їх значення для правозастосування.	4
Тема 5. Інтелектуальна власність у сфері цифрового контенту та креативних індустрій Дослідити особливості охорони прав на цифрові твори, програмне забезпечення, мультимедіа та продукти креативної економіки.	4
Тема 6. Етичні та соціальні аспекти інтелектуальної власності Розглянути проблеми доступу до знань і технологій, баланс між суспільними інтересами та монополією правовласника, ліцензії Creative Commons та відкриті інновації.	4
Загальна кількість годин	24

Тематика індивідуальних завдань

Реферат передбачає виконання індивідуального звіту з розкриттям обраної тематики, демонстрацією вміння аналізувати інформацію та оформлювати результати дослідження у відповідних документах. Здобувач обирає один з 30 варіантів наведених у літературному джерелі [2] або пропонує власне завдання в межах загальної тематики за погодженням із викладачем. Обсяг звіту становить 5–10 сторінок із включенням інфографіки та слайдів презентації за

обраною темою. Звіт має бути оформлений відповідно до вимог, наведених у літературному джерелі [2], та подається на перевірку до заліку протягом навчальних тижнів.

Загальна кількість годин

34

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Основи інтелектуальної власності.

https://welc.wipo.int/acc/index.jsf?page=courseCatalog.xhtml&lang=en&cc=DL101E#plus_DL101E

2. IP панорама

<https://welc.wipo.int/acrp/program/dl?cid=IPPANORAMAOAE25&lang=en&locale=en>

3. Вступ до інтелектуальної власності

<https://www.coursera.org/learn/introduction-intellectual-property>

4. Спеціалізація Право інтелектуальної власності

<https://www.coursera.org/specializations/introduction-intellectual-property>

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Інтелектуальна власність: підручник / Л.М. Попова, А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55638>

2. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів з дисципліни "Інтелектуальна власність": для здобувачів усіх ліцензованих спец. НТУ "ХПІ" денної та заочної форми навчання (рівень вищої освіти – магістр) / уклад.: І. В. Шуба ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – 44 с. – URI:

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/92427>

3. Інтелектуальна власність: магістерський курс : підручник / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред.: П. Г. Перерва, В. І. Борзенко, Т. О. Кобелева ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Планета-Прінт, 2019. – 1002 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41572>.

4. Цивільний Кодекс України. Книга четверта. Право інтелектуальної власності (Закон України від 16.01.2003 № 435-IV) / Уклад. О. Руденок. – Х.: Фактор, 2003. – 472 с.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

5. Шуба І.В. Інтелектуальна власність: Конспект лекцій для студентів усіх форм навчання.

Електронне видання. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 93 с. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53945>

6. Закон України «Про авторське право та суміжні права», від 31.12.2022, №2811-IX, ред. від 15.04.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

7. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», від 05.07.1994, № 850-IV, ред. від 31.12.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

8. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки», від 15.12.1993, № 850-IV, ред. від 31.12.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>

9. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг», від 15.12.1993, № 3689-XII, ред. від 31.12.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,2	0,4	0,4	0,0

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi_k \cdot k_4,$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,

I – оцінка за виконання індивідуального завдання,

K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,

Π_k – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де: a_i – ваговий коефіцієнт за практичне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1}{\sum_{i=1}^n b_i},$$

де: b_i – ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I , ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

30.08.2026

Завідувач кафедри
Марина ГРИНЧЕНКО

30.08.2026

Гарант ОП
Тетяна АЛЕКСАНДРОВА

